

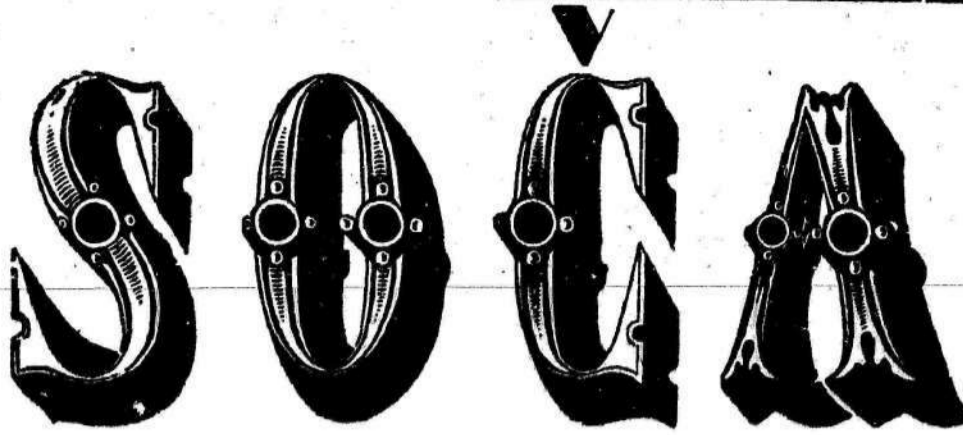
„Soča“ izhaja vsak četrtrek in velja pošto prejemanja ali v Gorici na dompošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „pošiljancah“ se plačuje za navadno tristo- no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 2 „

Za večje črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglašje pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

O zgodovini v narodnej šoli.

„L'amour de l'étude est en nous la seule passion éternelle; toutes les autres nous quittent.“ *Montesquieu.*

Po novih učnih načrtih je zgodovina postala velevažen predmet v narodnej šoli. — I to je dobro, da se mladina zgodovine uči; kajti zgodovina nam popisuje dežele i človečanstvo v vsakej dobi. Ona nam kaže duševno delovanje raznih narodov i nam je zrcalo v katerem naj si vsaki narod svoje preteklo i sedanje delovanje ogleduje. Ona uči tedaj našo mladino, katera je up naroda — misliti. Vzroki i nasledki tega in unega — dobrega ali slabega — ravnanja (postopanja), prokletstvo i blagoslov, življenje i smrt leže v knjigi zgodovine. V njej govori duh k duhu. Vzvišene misli i delovanje velevažnih, upljivih možakov nas napotijo k premišljevanju ideja nam rodi idejo. Zgodovine naloga je čustvo zlahniti i to se mora uže pri šolski mladini začeti. Poštenost, lepe čednosti, moralnost naj zgodovina mladini v srce vcepja. Cut do pravice i resnice, navdusenje do vsega dobrega i koristnega naj zgodovina naši šolski mladini v srcu goji. Cut vseh čutov je pa ljubav do domovine, ljubav do milega nam naroda, ljubav do resnice i do vsega, kar nam je v istini pravično. Zgodovina otrokovo voljo krepiča in njegovo oko naj plamti videč, da se resnici sé pestjo v zobe bije i zlata svoboda zatira. Kar je pa najbolj hvaljivo je to, da zgodovina nam kuje značaje. Človek naj ne bode pol ptic, pol miš — Stajere bi dejal „mračnik“ i Primorec pak „mračnjak“, ampak naj ima značaj, i ta je razviden iz njegovega delovanja. Iz zgodovine se učenec uči ostati značajan jednako „skali na sred' morja“, katero razburjeni valovi ne morejo uničiti. Uči naj se mladina stati trdno i ne obračati plašč po vetru. Pogum daja pogum“ dejal je slavni Plato i to naj mladina iz zgodovine srka. Dandanes so burni časi; treba je tedaj, da se mladež zgodovine uči i iz te summa summarum značaj izvije. Zlahni gospod Stein je pisal leta 1809., ko je bil pregnan iz Bruna: „In der Zeit, in welcher wir leben, sind die jungen Leute zu grossen Prüfungen, zu grossen Opfern berufen; man muss daher vorzüglich ihren Charakter durch die grossen Beispiele der Geschichte stählen“. I to naj bode tudi pri nas. „Historia vitae magistra est“ je uže stari pregovor. Naj mladina vidi, kam pripelja nesloga narode, katerih nasledek je na to propad.

Naj naša mladina se uči od Leonida, Hoferja itd. ostati značajna, a nasprotno naj se uči od gnjusnih izdajec Eljalta, Kataline i drugov. Mladina naj uvidi, da je Chamfort-ov izrek: „Quiconque n'a pas un caractère, n'est pas, un homme, c'est une chose“ istinit ali pa po domače: „Kdor nema značaja, nij človek, on je le reč“.

Zgodovina tudi našo mladino izobrazuje. Zaradi tega menim, naj bode etični moment glavni, kajti ako poduk v zgodovini nij „nravno-zvišan“ ne bodo v otrokovem srcu poganjale kali njezne cvetljice: spoštovanje, zvestoba, ljubav do domovine, značaj, ponižnost, pogum, ljubav do vsega, kar je resnično, lepo i dobro. Učitelj mora tedaj tako učiti, da bodo omenjene cvetljice cvet poguale i obilen sad rodile. Take lastnosti naj tudi učitelj v srcu goji, kajti „srce dela učitelja.“

Kako naj se pa zgodovina v narodnej šoli uči? To je mnogovrstno. Jaz menim, da naj se ne zgodovina razvijalno predava, ampak dopovedovalno. A dobro dopovedovati znati nij malenkost; odvisno je od raznih okoliščin, katere se summa summarum ne dajo dopovedovati, kajti za to se potrebuje dosta skušnje. Mojega mnenja, naj bode razlaganje zgodbe prosto i tekoče, jasno i razločno; resnično i pred vsem nagledno.*) Predavanje naj bode jasno, to je prva terjatev. Kar v knjigi stoji, so le mrtve besede; učitelj mora to z lastnimi besedami sam vse dopovedati i pojasnovati; kajti kar učitelj sam pove se učencem živo predčuje in vzbuja življenje v otrokovem srcu. Se ve, da za to je treba pripravljati se — in če besede ne tekó iz pod jezika, kajti nemški pedagog pravi: „Wo Gedanken fehlen, da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein“. Dalje je treba vse povedati jasno i razločno. Otroci morajo vsako učiteljevo besedo razumeti in radi tega se ne sme take besede rabiti, katere otroci ne razumejo. Ako pridejo na vrstu take besede, mora učitelj z drugimi znanimi besedami to jasno raztolmačiti, kajti: „Die grösste Deutlichkeit, war immer die grösste Schönheit“ pravi Lessing. Pripoveduje naj se v kratkih, jedrnatih stavkih; perjud se moramo izogibati, katere so otrokom težko umiljive. Kar je pa naj bolj potrebno je to: pripoveduj nagledno. Brez naglednosti nema otrok za zgodovino niti razumka, niti interesa. Ako pa učitelj zna zgodovinske

*) Poleg „nazornega nanka“ (Anschauungsunterrichts), kateri se v prvem razredu posebno predava, morajo se vsi predmeti narodne šole tudi v višjih razredih — nagledno predavati. PIS.

slike, tako plastično učencem predočevati, kakor bi se z lastnimi očmi to videlo, takrat ostane zgodovina učenceva lastnina tudi za bodoča časa. Na kratko rečeno duh zgodovine mora z učiteljevim duhom k otrokovemu duhu govoriti. To je naloga, katero učitelj le takrat zamore izgotoviti, ako on duh zgodovine dobro pozna in ima dar biti dober tolmač mej duhom i duhom. To je tedaj mesto, kjer naj učitelj svojo psihologično znanost porabi. Na pr. Šest letni deček sedi na kolenih starega očeta, kateri je bil vojak i v raznih bitkah. Z odprtimi usti poslušna deček starega „ateja“, kar mu o vojski pripoveduje. Pripovedko končavši pravi starček: „Ako bodeš danes priden, bodem ti jutri kaj več o vojski povedal.“ In komaj starček dečka spusti, uže gre on na prosto; naredi si iz palice sabljo in iz kakega polena pak puško, ter se bori kakor don Kíšot proti vetru, misleč, da je v bitki. Starček je tedaj govoril z duhom k duhu. Večkrat naj učitelj pripoveduje učencem, tudi pri drugih predmetih — ko je baš lepa prilika — kako povest iz zgodovine. Pri tem naj ozir jemlje na narodnost. Učitelj mora biti narodnjak i to je za njega ne le lepo, ampak tudi pravi potrebno.

Slavni pedagog Kehr pravi: „Was wäre ein Lehrer ohne die Begeisterung ächter Vaterlandsliebe!“ In le potem bode učitelj z veseljem predaval „con amore“, kakor bi Italijan dejal, videč, da njegov poduk je radovit, da Jenkove besede:

„Kako rod za rodom gine
To povest je zgodovine“

bodo pri nas se spremenile. Tak poduk je „interessanten“ i otroci se uže cel teden veselje ove ure, v katerej se zgodovina predava. In glejte, ko ura napóči sedijo pred učiteljem v njega zamaknjeni. Vse je tiho kakor miš. Še dihati si ne upajo. Ako je povest mična se njih oči bliskajo, in ako je tragična jim solzica v oku igra. In glejte povest je postala učenceva lastnina, kajti učitelj je govoril „sé srcem k srcu“. To so tedaj ure, v katerih ima učitelj ključ v rokah, s katerim lahko odpre dveri k učencevemu srcu; tako seme naj učitelj seje i padlo bode na rodovitna tla, poglalo kal i sad bode obilen. Otroci dobijo na tak način veselje do zgodovine, kajti dotično povest morajo učenci večkrat ponavljati i na to sledi hvala i po vrednosti tudi graja. Pri tem je, se ve, da treba gledati na dobro postopno vodilo (glej učni načrt! Pis.), kar je pedagogično glavno vodilo. — Zgodbo naj prvo zmožni otroci dopovejo in na to slabejši, ker: „Die Wiederholung ist die Mutter alles

LISTEK.

PROSILEC.

(Noveleta)
II.

Gospod učitelj Ureh Cestnik nij ta dan celo noč zatisnil očíj. Celó noč nij družega premišljeval, kakor to, kako bo drugo jutro stal pred njih ekscelenco in kako mu bo mogoče pošteno ž njo govoriti, ko ga je tako po hudirjevo strah! Ko se dan naredi, vstane, obleče se praznično, ter jo ob določeni uri maha, tresoč se na vsem živctu, proti „Levu“. Mirko ga prijazno sprejme, in bil ga je srčno vesel.

„Govoril sem z njih ekscelenco o tebi,“ opomni Mirko, „sluga te pokliče, ko hitro te bo minister voljan sprejeti. Oprosti pa, če te sedaj zapuščam, toda idem izpolnjevati naročila svojega gospoda. — Pa ti jako slabo izgledaš; ti se tresoš? Na, popij, prijatelj, tu kozarček ali dva sladkega vinca, sicer ti še glas zastane, ko ti bo treba govoriti. Vedeti moraš, da minister ljubi, da se mu hitro pové to, kar se želi. Tukaj je vino; posluži se, in bodi kurazen!“

Po teh besedah pokaže Mirko na steklenico, ki je stala poleg kozarca na mizi, pa se odstrani hitro.

Cestnik je bil sedaj sam, dasiravno mu je bilo bolj potreba prijateljskega prigovarjanja, nego li kedaj. Kar mu je pa dobri Mirko o vinu rekel, tega naš pedagog nikakor nij prelišal. Napolni si takoj vrhan kozarec vina iz steklenice sé srebrnim zamaškom, ter ga v enem dušku izprazne. Ureh se svoj živi dan nij tacoga vina pil. Še za časa svojega študentovskega življenja mu tako vino nij bilo znano. Zdaj se vsede prav priležno na stolico, napolnivši si na novo kozarec.

„Ko bi pač bil tudi mojej prisrčnej Neči privoščén tak-le kozarček te „božje kapljice“ — govoril je gospod učitelj sam s sebo, držeč polno kupo proti svetlemu, „da, da, to ti je vino! Oj, kako lepó se blišči! Če ga pa res nij lepo videti!“

Steklenica bila je uže nad polovico prazna, da pokliče sluga Urha k ministru.

Stopivši v sobo zagleda „visocega gospoda,“ sedečega za svojo mizo. Baš je bil položil peró iz rok na mizo.

„Kaj je Vaša želja, gospod učitelj?“ praša minister Urha z dobrotljivim glasom.

Ureh Cestnik, naredi vendar „pošten kompliment“ (poklon) in hoče odgovoriti. A v tem vstopi sluga z nekojimi pismi, ki so baš došla za gospoda ministra. Minister, pogledavši njihove naslove, obrne se k Cestniku, ter reče:

„Dovolite mi, gospod učitelj, nekoliko časa, ker

moram pisma prebrati, in če treba, tudi na-nje hitro odgovoriti; pa Vas bom prav kmalu zaslísal; če vam ljubo, sedite.“

Ureh Cestnik si tega ne da dvakrat reči; vsede se. — Minister prečita prvo pismo; njegov obseg videl se je nevažen; nasprotno pak je moral biti drugi list veselega zapopadka, kajti njih ekscelenca se je smijala, čitaje ga. Prečita ga še enkrat, in še enkrat, po tem se pa spomni svojega prosilca.

Ali misli si dobrovoljni bralec, ljubezujiva čitateljica, ministrovo začudo, ko prišedši k Cestniku spozna, da je le-ta do dobrega zaspal!

Močno vino bilo je pokazalo nad ubogim pedagogom svojo moč. Temu se ne bemo nikakor čudili, če pomislimo, da Ureh za tacoga vina moč še znal nij. Privoščeval si je doma le „glažek domačega“, katero nij bilo tako močno, kakor Mirkovo.

Minstru zaigra malea posmehljaj preko usten, po tem prime Cestnika za roko, in ga malo potrese, da bi se zbudil.

Zastonj! Pedagoga nij bilo tako lahko zdrzmiti iz sladkih sanj. — Nazadnje vstopi tajnik Mirko in ministrov sluga.

„Dobro, da pridete, gospod Mirko!“ prične minister. „Kaj pak naj storim z vašim spečim univerzitetnim prijateljem?“

„Vaša ekscelenca tega si pa jaz ne morem razjasniti!“

Wissens. Pomaga naj se otroku s primernim vprašanjem. Bolj ko je učitelj vzgledno, živo predaval, bolj se bodo otroci vse zapomnili. Oni se na to navduše za zgodovino i to je dobro, kajti Göthe pravi: „Das Beste an der Geschichte ist die Begeisterung, die sie — erregt.“ Mozirski.

Jugoslovansko bojišče.

O bitkah na jugu Črnogore posnemamo iz izvirnega poročila dunajske „Presse“ sledeče: Turški poveljnik škaderske vojske, Ibrahim bej, napadel je se 6000 možmi črnogorske čete pri Krnici in Servici ter je podil dve miljii daleč do potoka Zernice. Tukaj je ustavil so se Črnogorci in branili so prehod prodirajočim Turkom tako dolgo, dokler jim je prišel na pomoč vojvoda Gjurović z enim batalijonom. Število črnogorskih vojniki naraslo je s tem batalijonom na 3400 mož; poprijeli so zdaj ofenzivo tako pogumno in tako srečno, da so Turci kmalo začeli umikati se in potem bežati. En oddelek rešil se je na pripravljem parobrod na škaderskem jezeru, drugi pak najšel je zavetje v Muricah, na zahodnem bregu škaderskega jezera. Kakor smo uže zadnjič opomnili, bila je zares turška izguba velika v primeri s črnogorsko. Isti dan napadli so Turci iz Podgorice, 2500 mož močni, na severo-vzhodni strani bivajoče Kučijance, a ti-le, hrabriši od vsacega drugega črnogorskega roda, postavili so se krepko v bran. Turci so začeli kmalo omahovati in ko se tudi začnejo nazaj pomikati, planejo Kučijanci s handžarom v roki na krvoloke, ter jih mnogo posečejo. Izguba bila je na obeh straneh velika.

Urlo napredujejo Črnogorci tudi v Hercegovini. Povsod zapuščale so pred Nikolo turške posadke svoje kule in karavle in unikale so se na Gačko. A tudi v Gačkem prišli so Turci do prepričanja, da bi bila vsaka bramba zastoj; izpostavili so koj belo zastavo in Črnogorci posedli so Gačko; turški vojaki potegnili so jo pak čez Zalom na Mostar, samo v karavli nad Metokijo ostalo je 2000 mož, katero oblegajo Črnogorci. En oddelek črnogorske vojske obrnil se je bil popreje uže na Stolac in o tod na Nevesinje; tukaj naleteli so na one iz Gačkega na Mostar umikajoče se Turke, zagrabili so jih, a ker so bili Turci mnogo močnejši, prodri so naprej. To je ona slavna zmaga turška pri Zalom-u proti malemu oddelku črnogorske vojske. Iz Gačkega pomikala se je potem črnogorska glavna vojska čez nevesinjsko polje in po soteskah brez vsake ovire proti Mostaru in danes nahaja se uže v eno samo uro od Mostara oddaljenem Blagaj-u.

Peko Pavlovič in arhimandrit Musić bojevala sta se se svojimi 6000 in ne 3000 možmi, kakor smo zadnjič poročali, nad Klekom. Današnji brzjavni prinašajo pa, da sta uže premagala Turke in vzela Neum in Klek. En oddelek te vojske pretrgal je pak komunikacijo mej Raguzo in Trebinjem.

O srbskih vojskah nij uže dolgo nič posebnega čuti. Turška poročila vedó sicer o mnogih svojih zmagah in pobitjih Srbov praviti, ali na tem nij ne trohice resnice. Zadnjič so turški telegrami pripovedovali, da so en del Černajeve vojske pri Ak-Palanki hudo pobili in v beg pognali, ali zdaj je uže gotovo, da so bili Turci tepeni in da so izgubili 200.000 patron in 1000 granát. Zdaj zopet pravijo turška poročila, da so se Srbi pri Nišu čez mejo umaknili ter

„Jaz tudi ne, samo to se mi čudno zdi, kako morc učitelj, ki k meni pride s kako prošnjo, v mojej sobi zaspati?“

Mirko je tresel Urha, a ko se pri vsem tem ne prebudi, reče minister: „Pustite svojega prijatelja, naj se naspí, in povejte mi raji, kaj prav za prav želi.“

„Mislim, da bi rad dobil direktorsko službo, katera je baš sedaj izpraznena v Z. Leško in odkritosrčno Vam rečem, da je Cestnik učen človek; izdal je tudi pred nekaterimi leti knjigo z imenom „Mladinomil“, katero knjigo so izvedenci zelo hvalili in priporočali.“

„Ka-aj? „Mladinomil“, pravite? Dobro poznam njegovo knjigo, a menil sem, da je ta pisatelj uže mrtev. In direktor niže gimnazije v Z. želi tak mož postati? Neumnost, njemu gre boljše mesto! Vzemite popir in peró, in pišite, kar Vam bom narekoval; za g. Cestnika bo to lepa iznenada!“

Četrt ure pozneje se je zbudil naš pedagog. Začudjeno je gledal okolu sebe in mislil s prva, da še spi.

A on bedel, da, bedel je v resnici! V roci pak je imel popir, na kojem je bilo zapisano njegovo ime, a spodaj pa, da je imenovan za prvrga učitelja s profesorskim naslovom na rezidenški gimnaziji z lepo plačo. Da ministrovega podpisa nij manjkalo, razume se samo po sebi.

„Je-li mogoče!“ vsklikne Ureh, „je-li je resnica, ali se mi le sanja?“

„Gola resnica je,“ odgovori minister, stopivši iz odprte stranske sobe. „Bili bi se Vi zdavnej preje uže oglašili pri meni, bilo bi tisočkrat bolje za Vas.“

da so Babino glavo brez brambe zapustili. Vsakdo izprevidi, da je to gotovo debela laž, ktere ne more nikdo verjeti. Največ je bilo ta teden govora in pisanja o timoški srbski in vidinski turški vojski. Kakor se dozdeva, bili so res Srbi tukaj nazaj vrženi, a ne dalje kot do Timoka, čez katerega Turci dozdejše nijso mogli prodreti. Lešjanin dobil je pa zdaj zopet pomoči iz Belgrada in prej ko ne bode zopet on Turke do Vidina podil. Turci vedeli so tudi pripovedovati, da so Lešjaninu vso artilerijo vzeli, a iz Belgrada dementuje se ta laž turška, in dostavlja se se, da Srbi dozdej niti enega topa nijso izgubili. Iz vseh poročil in ugibanj objektivno sodečih časnikov nemških in drugih posnemamo, da mislijo Srbi zdaj svoje vojskovanje vse drugače urediti. Po tehmišnih bodo Srbi na vse kripnje skušali, pozicije vidinske vojske vzeti in to turško vojsko na Vidin prikleniti. Na južnem bojišči pri Novem Bazaru, Sjenici in Novej Varoši, kjer so bili po turških poročilih Srbi povsod tepeni in nazaj vrženi, je vse pri starem. Srbi so še vedno v svojih pozicijah na turških tleh in Turci ne upajo se jih prejeti. General Zach, kateremu se res nij posrečilo Novi Bazar vzeti in o katerem se je pisalo, da bode odstavljen, ostane še vedno na svojem mestu. Dobil je tudi on pomoči iz Belgrada in skušal bode na vsak način dobiti v svoje roke poti in prelaze iz stare Srbije v Bosno ter v dotiko priti s Črnogorci. Bosniška turška vojska bode potem popolnoma ločena od Turcije in nahajala se bo le mej tremi ognji. Turki in njih prijatelji, dunajski židi, trosili so vest, da so morali Srbi mali Zvornik vsled turškega napada zapustiti, a ne beselice nij na tem resnice, temveč Srbi pripravljajo se zdaj na obleganje turške terdnjave velikega Zvornika. Ranko Alimpić, o kojem je zdaj sicer malo slišati, tudi ne miruje, kajti on zdaj skrbi za organizacijo bosniške ustaje. Uže je uredil vojsko bosniških ustašev, katera šteje sedaj 11.500 mož; vse kristijanstvo do Travnik vzdiguje se zoper krutega Turčina. Komunikacija Bjeline z Račo in Tuzlo je po polnem pretrganu. Nij treba drugega še, kakor da vzamejo Črnogorci Mostar in da se obrnejo proti Sarejevemu in Drini, potem je po bosniške turški vojski.

Nijmo se motili, ko smo zadnjič upanje izrekli, da bode tudi Rumunija kmalo šla v vojnike, kajti uže se javi, da terja rumunska vlada od sultana za svojo neutraliteto oprosteno plačevanja letnega danja in pravico, po koji bi Rumunska smela denar kovati s podobno kneževu. Tudi terja mej družim nekaj zemlje ob ustji Donave na črnem morji. Da je rumunskeji vladi na dosegih teh terjatev zares ležeče, svedoči nam njeni predlog v rumunski zbornici, naj se oboroži in pokliče na vojsko 40.000 mož. Turčija ne bode nikakor privolila v rumunske terjatve, Rumunija bode pa začela rat.

Vesela vest za Srbijo in vse njene prijatelje je, da je grška vlada telegrafično pozvala svojega po Evropi potujočega kralja na povrat, ker se bode stavil v grški zbornici predlog mobiliziranja grške vojske. Temu nij treba več komentara. Mi rečemo, da zdaj je Turškeji v Evropi odklenkala. Joka! se ne boje nikdo po njej razun brezsrčnih dunajskih židov.

Dopisi.

V Gorici, 19. julija. (Goriški Turkofili. — Mestne zadeve. — Uže sopes faliment.) V Trstu je

Najmarljivejši minister ne more vedeti zaslug posameznih svojih podložnikov, posebno pa če izveden mož objavi kak umotvor z izmišljenim imenom, ter se pri prilikah še govoriti boji o lastnih zaslugah.“

III.

Ko so zvečer profesor Ureh, Cestnik, Mirko in Neža sedeli pri Cestnikovih za mizo pri večerji, uprašá Mirko Urha: „Pa prijatelj, kaj vruga si imel, da si v ministroveji sobi zaspal?“

Ureh pove vse od konca do kraja, kako se je dogodilo, da ga je le vino bilo omamilo itd.

Vsi so se smijali. Mirko pa še dostavi: „Mislim sem tudi jaz, da te je le močno vino zazibalo v sladko spanje, spoznavam pak sedaj, da je bilo to le k tvojemu dobremu. Ti bi bil skoro gotovo le slabo za-se govoril. Na tvojo knjigo bi se jaz tudi spomnil ne bil, le v zadregi prišla mi je na misel. Oh, videti te pred ministrom tacega!“ in zopet se Mirko srčno zasmije.

„Ej, se ve,“ odgovori profesor Cestnik na zadnje, „da nijsem mogel posebno lep biti, ko sem smrčal pred ministrom na stolu; pa malar, ki ima talent za humoristične podobe, imel bi bil v meni gotovo lep predmet. Naposled naj pa še omenim, da če tudi nijsem znal do sedaj za-se, na svojo korist govoriti, znal sem ipak zdaj o pravem času vino piti in o pravem času zaspati. In, da odkritosrčno govorim: Ta krat sem bil res srečen prosilec!“

JANKO LEBAN.

mного Turkofilov; a ti so većinoma židje, ki so preveč špekulirali s turškimi lozi; Trst je trgovsko mesto, ki ima s Turčijo mnogo zvez; nij se torej čuditi, če se na tržaški borsi nahajajo ljudje, ki želé zmago Turkom; vendar pa smemo na čast Trstu reči, da on-dotna liberalna većina bodisi italijanska, bodisi slovenska največo simpatijo kaže do Jugoslovanskih borečih se za narodnost in svobodo. A v Gorici je drugače; pri nas liberalci krivo razumejo liberalizem in italijanski klerikalci se menda tudi več ne zmenijo za ono stališče, katero je v križanskih vojskah zavzemalo kristijanstvo nasproti izlamizmu, ko je namreč papež pozival ves kristjanski svet proti nevernemu Turčinu. So li Turci postali kaj boljši, kakor so bili tistikrat? Tega ne bi mogel trditi nihče, temveč je gotovo, da Turk ostane Turk in da on strašno sovraži vsacega kristijana imenovaje ga se zmerom „gjaura“ (psa). S kratka, v Gorici se pojmi čudno mešajo; tukaj je mnogo liberalcev, ki se veselé vsacega lažnjivega telegrama o kaki turški zmagi in žele, da bi Srbi še zmerom ostali v turškem jarnu, akopram so ti liberalci uže davno spoznali kot pravo ono teorijo o svobodi narodov; tukaj je tudi dosti klerikalcev in jako upljivih, ki želé, da bi polumeseč triumfiral nad križem. Vprašanje se bo marsikedo stavil: „Kaj je uzrok tej neavdalni prikazni, da sti dvé nasprotni stranki edini v zatajevanji človečanstva, svobode in krsta?“ Olgovor je prav lehak: „Egoizem, paničen strah pred slovanstvom“. Znano je namreč, da je štajerska eskomptna banka poplavalá vso Gorico s turškimi lozi in ker je tudi znano, da gospodje, ki so manj pečajo s posvetnimi rečmi, prav dostikrat gredó na limance židom in celo Turkom; nij se čuditi, da zdaj tem gospodom po glavi rojé „Turki“, to je turški lozi, katerih vrednost se čimža, in ker izguba boli, in materialna stran mnogokrat tudi tam prevlada, kder se ji nasprotuje videzno, je razumljivo, akopram popolnoma neopravičeno to turkofilstvo. Da reč še bolj pojasnimo, naj sledi pogovor goriškega italijanskega klerikalnega konservativca z ital. liberaluhom. Liberalce praša: „kaj menite o vojski na Balkanu.“ Konservavec: „Jaz menim, da bodo Turci dobili in Bog varuj, če ne; saj po tem bodo hoteli Slovani podjarmiti ves svet in Rus bo marsiral v Rim“. Liberalce: „Prav imate, saj vidite naše „šklafe“ kako nosijo po konci glave, od kar je začela vstaja; še celo v starešinstvo so hoteli letos spraviti en par panslavistov“. Oba: „Ne, ne! Rusi ne smejo na površje, kdo bi mogel prestajati z njimi, oni bi hoteli vse slavizovati“. Tako in enako se pogovarjajo mnogi Goričani obeh strank, kar kaže, da se boje Slovanov bolj, nego je potrebno. — Naj nas tolaži to, da naši Italijani in naši Italijanci nijmajo posebnih pojmov ob orientalni politiki in da kar danes ovržejo, jutre trdiyo; s kratka, oni lavirajo, kakor ljudje brez pravih ciljev. Nij treba drugega nego rezultatov: in potolažili se bodo posestniki turških lozov, kakor tudi vsi drugi kričaci. Predsodek proti Slovanom v Gorici izvira prav iz tega, ker so Slovenci dozdej za seboj imeli premalo rezultatov in autoritete; naj se to kaj predrugeči in naj postane vlada nam le količkaj pravična, pa se bode tudi tuk. javno mnenje radikalno spremenilo.

Te dni je bila jako pomenljiva tajna seja goriškega starešinstva. Vlada komisar, baron Rehbach je opomijal naše mestne očete naj vendar enkrat razpišejo službo tajnika in naj jo podelijo takemu, ki ima za to službo potrebno kvalifikacijo, ker sedanji namestnik tajnika F. nijma, za to mesto potrebnih študij in torej nij kvalificiran za to službo, vsled česar naj bi si patres patriae iz glave izbili tega svojega ljubljena. Očetje se začnejo gledati in eden izmed njih, ki je nekdanj v Gorici zastopal vlado, pa jako slabo, je repliciral baronu Rehbachu, da je njemu, kot nekdanjemu glavarju v Gorici znano, da F. ima potrebno kvalifikacijo za tajnika, katero je dokazal, ko je bil še pod ranjcem Buffom potrjen za mestnega tajnika. A baron Rehbach mu odgovori, da mu je sam župan rekel, da F. nijma kvalifikacije. Mislite si obraze mestnih očetov, ki so bili vsi obrnjeni proti županu, kateri je začel tajiti in zagotavlja, da tega nij rekel nikoli. A baron Rehbach je v enomer trdil, da mu je to rekel g. Perinello v privatnem pogovoru, na kar je on to nazvanil namestniku, kateri zdaj zahteva, da se F. odstrani. Kedor vé, da je župan mož, ki hoče sedeti na dveh stolih in da je prijatelj F-a, ob enem pa tudi prijatelj Rehbacha in vlade, lahko si misli zadrego tega moža. Perinello je bil uže zdaj malo priljubljen in nij imel za seboj nobene stranke; on je takozvani župan po srečkanju in sploh se sliši, da nij mož na pravem mestu. Ta reč polni zdaj predale goriških listov in „Isonzo“ je obljubil, da prinese celo vrsto člankov v tej zadevi, on bode pral svojega patronus-a, kolikor bo mogel; a na vse zadnje ne bo menda vse nič pomagalo in vlada ima prav, če začne enkrat radikalno pometati v Gorici, da odstrani uzrok vseh zmešnjav, terorizma in svojevotnega, pa slabega gospodarstva, kajti dolžnost vlade je, da pazi na blagor in na žep državljanov.

Nij misliti, da bo zarad tega nastala kaka zmešnjava v Gorici, ker većinoma so Goričani siti onega gospodarstva in želé boljših mirnejih časov. Mi dobro vemo, da bo popolnoma nehal oni kultus, ki se je v Gorici širil do smešnosti.

Uže sopes se sliši v Gorici o nekem večem fa-

limentu; uže sopet je šlo čez 100.000 gold. in tudi zdaj so nekda izgubili prav mali ljudje mnogo prav s težavo in trpljenjem prihranjenega denara. Kam pridemo, če bo tako pogostoma treskalo. Od znanega kraha sem je v Gorici šlo rakom žvižgat en par milijonov. To je velikansko za malo mesto, ki nijma nobene posebne trgovine.

V Gorici 16. julija. (Izv. dop.) (Posvečevanje prenovljene bazilike v Ogleju.) Namenjen sem bil spisati obširnejši članek o popravilni baziliki v Ogleju z nekaterimi zgodovinskimi dodatki, ker se mi pa ni posrečilo dotičnih virov dobiti, naj podam le kratek dopis o svečanosti, ki se je vršila 13. t. m. v Ogleju.

Staroslavna bazilika je leto za letom bolj in bolj potrebovala poprave. Tamošnji župniki so si tudi prizadevali od časa do časa kaj popraviti, če tudi se ni vse tako zgodilo, kakor tirja klasičen slog cerkve. Posebno sedanji župnik č. g. Anton Velišček si je veliko prizadeval svojo cerkev s pičlimi dohodki in darovi kolikor mogoče dostojno prenoviti in popraviti. Vsled tega je bilo pa potrebno na novo posvetiti cerkev in ker je v našej nadškofiji 13. julija praznik spomin posvečevanja cerkve Device Marije v Ogleju, so tudi prevzvišeni knez nadškof ta dan odločili za novo posvečevanje.

Slovesnost se je začela hitro po sedmi uri. V predvoru pred glavnim vhodom v cerkev bil je postavljen altar, na katerem so bile razpostavljene svetinje namenjene, da se vzdajo v glavni altar. Po opravljenih molitvah pred cerkvenimi darimi šla je duhovščina in nazoči verni v procesiji trikrat okoli cerkve od zunaj in ravno tako tudi trikrat od znotraj cerkve, toda tu sama duhovščina, ker ljudstvo takrat še ne sme v cerkev.

Po opravljenih teh in še nekaterih drugih obredih v cerkvi odprla se je za ljudstvo slavna velikanska cerkev. Žalibog, da ni bilo toliko ljudstva, kakor je bilo želiti. Posvečevanje glavnega altara je trajalo dolgo in vsak je občudoval možko in trdno hojo prečastitljivega skoraj 79 letnega našega knez nadškofa, ki so do konca vsega opravila, ki je trajalo od 7. ure zjutraj do 1 popoldne čvrsto opravljal vse opravila. Po končanem vsem posvečevanju pripravili so služabniki altar za mašo. Veliki altar je izdelan iz lepega marmorja, stoji na prostem in posebno sprednja in zadnja stran se odlikujeta zaradi lepe skulpture. Dragocen marmor in umetno skulpturno delo so služabniki zakrili z nekimi deskami, ki so okinčane z bliščecim kositarjem. Jaz sem si mislil svoje, in prijatelj, ki je poleg mene stal, je rekel: Mislil sem, da bom videl po rimskem načinu narejen altar, zdaj pa najlepše pokriva s tem švindelnom. Jaz sem ga tolazil in mu rekel: De gustibus etc. Pontifikalno mašo je imel goriški prošt baron Codelli. Po odpetem evangeliji stopil je pontifikant spredaj pred altar, ki nadomestuje prižnico, in je sede bral slavnostni govor. Meni bi bilo bolj dopadlo, ako bi bil prosto govoril. Pri maši je bil prvokrat rabljen kelih, kterega je cerkev v dar dobila od sv. očeta papeža Pija IX. Knez nadškof so pa imeli zgodovinsko imenitno škofovo palico patrijarha Popona, ki je iz kristala narejena. Petje pri maši je bilo lepo. Peli so neko mašo od Candotti-a in ofertorij „Ecce sacerdos magnus.“ Ker cerkev nima orgelj, nadomestovale so jih gosli in harmonium prav dobro. Po končanem vsem cerkvenem opravilu, kterega se je vdeležilo mnogo duhovščine iz goriške nadškofije, dva kanonika z dvema bogoslovcema iz videmske nadškofije in eden iz ljubljanske škofije, nekoliko svetnih gospodov, med njimi goriški deželni glavar grof Coronini, bilo je za povabljenih goste skupno kosilo pri č. g. župniku. Okoli hiše so stale raznobarvne zastave in mlaji, tudi pri vhodu v cerkev je bilo nekaj ozaljšanov, pa za tako slovesnost premalo. Tudi možnarji so dobro pokali.

Kakor sem že zgoraj omenil, se je ljudstva za tako redko svečanost premalo vdeležilo, nekoliko morda zato, ker je bil delavnik. Veliko bolj slovesno bi bilo tudi, ako bi se bili vsi nazoči duhovni zamogli pri posvečevanju službeno vdeležiti. Dosti od njih posvečevanja še videli nikdar niso in so nalašč v Ogleju prišli misliti, da se jim bo to posrečilo, pa morali so stati zunaj cerkve. Pri prvem posvečevanju je bilo več škofov v službi, kakor pri ponovljenji posvečevanja duhovnov sploh.

V Pevmi, 18. julija. (Izv. dop.) Beseda vsem možakom na Goriškem, ki stojé ljudstvu na čelu, v resen pretres. Uže več let je od tega, kar mislijo nekteri možje na osnovo posojilnice ali založnice na Goriškem, a še dozdej je ostalo le pri tem. Res izvrstna je ta misel, kakor je „Soča“ uže večkrat povdarjala, in neprecenljivega haska bi bila, če bi se oživotvorila. Kaj pa je temu vzrok, da ta misel nij še meso in kri postala? Nemara se misli, da je potreba v ta namen prevelike svote denarja, katerega bi se pa težko skupaj spravilo? Da se dá stvar izvršiti, o tem jaz ne dvomim in radi tega namenil sem se o njej nekoliko izpregovoriti.

Minuli teden je potoval po Goriškem glavni zastopnik banke „Slavije“; prišel je po sočkej dolini tudi v Gorico. Spremljal sem ga jaz tod in razgovarjal sem se z njim o mnogih stvareh, posebno pa narodnih. Pravil mi je mej družim tudi, da se mu je v Tolminu dežadalo, da e. k. uradniki tako lepo slovensko govorijo, da je veselje z njimi občevati. Dalje se je pohvalno izrazil o učiteljih na deželi, kateri so večinoma tudi radovoljno zastopništvo „Slavije“ prevzeli. Rekel mi je, da ako bi le nekoliko znali vse te narodne moči uporabiti, napredovalo bi se lahko velikansko v malih letih. Ogledal si je tudi dornberški kmetijski vrt in nij mogel dovolj pohvaliti vrie Dornberžane. Konečno izrazil mi je svoje začudenje, da se pri taci narodnih močeh še nij osnovalo kmečkih založnic, kakor na Štajerskem in drugod. Ko mu rečem, da nij denara, odvrne mi, da nij treba družega kot malo korajže. Kacih 100 vrlih mož naj stopi v društvo z namenom narodno posojilnico osnovati, banka Slavija bode pa uže za več let 15—20.000 gold. posodila. Toraj narodni možje, katerim je v prvi vrsti skrbeti za narodni blagor in napredek, ne držite več križem rok, poprimite se dela in gotovo bodemo uže v tekočem letu več takih založnic imeli. To svetujem vam pa, da nij treba misliti koj na velikanske reči. Začnimo le po malem po izgledu banke „Slavije“, katera primeroma tudi nij začela z ogromnim kapitalom in vendar ima danes uže čez dva milijona in pol gl. svojega premoženja. Ne sme se misliti, da ta kapital leži mrtev, ampak naložen je pri udih in vsakovrstnih narodnih zavodih na obresti, o čemer se bode v kratkem vsakdo po „Soči“ prepričal. Na-dejam se, da se ta stvar uresniči in s tem našemu kmetu v demarnih zadevah na pomoč priskoči. Na primer mizarsko društvo potrebovalo bi nekoliko denarja ali pa premožnega mizarja v mestu, da bi se na krepke noge postavilo in napredovalo, kakor mi je jeden ud pravil. Če bi mi imeli narodne posojilnice, dobilo bi bilo to društvo potrebnega denarja in uže davno bi bilo pričelo svoje delovanje. Enacih društev bi se dalo še mnogo osnovati, n. pr. krojaško, če bi se le vsako tako započetje na demarnem vprašanju ne razbilo. Toraj narodni možje brez razločka stanu, osnujte nam tako p. trane založnice, potem bode vsako težavnejše započetje mogoče in bode napredovalo; vse se obrne na bolje.

Politični pregled.

V Gorici, 20. julija 1876.

Naš in nemški cesar snidla sta se včeraj v Solnogradu. Nekteri listi trde, da je to le obisk brez političnega namena, a ta vest je presneto neverjetna v očigled dogodkom na Balkanu. — Razun te vesti je glede notranje politike le še to velike važnosti, da Avstrija išče zdravnikov za brambovske bataljone in da sploh na skrivnem močno oborožuje, tako sicer, da je nehoté treba misliti na vojsko. Resnično se tudi govori na Hrvatskem o tem, da bode Avstrija v kratkem posedla Bosno, s tako gotovostjo, kakor da bi se to imelo uže te dni zgoditi. V tem nas potrdujejo tudi glasovi v nemških in madjarskih listih in pa okolščina, da so začeli katoličani v Bosni agitirati za Avstrijo. Sliši se tudi o tem, da velevlasti posredujejo mej Srbijo in Turško zaradi primirja, mej katerem bi sopet začela diplomatska posredovanja. A tudi v tem slučaju je za Turčijo nekda izgubljena Bosna, Hercegovina in en del Bulgarije. Sliši se, da celó Angležka je pridobljena za tako posredovanje. Čudno je na vsak način to, da je angležka policika v kratkem času tako spremenila se in da angležki ministri zdaj javno izrekajo, da oni ne morejo vstaviti smrti turške države, akopram je Angležka po krimskej vojski garantirala obstanek te države.

Sliši se tudi, da se v Rusiji močno agituje za vojsko in da Ruska hoče na vsak način imeti Carigrad in da zbira na zahodnih mejah ogromni vojni materijal in veliko vojsko. Ruski kozaki so nekda tako bojaželjni, da se puntajo in da javno zahtevajo, naj jih car pošlje nad Turčino.

Največe važnosti pa je vest, da Rumunija oborožuje in mobilizuje vso svojo vojsko in da je ob enem tirjala od Turške priznanje kot neodvisno vlast in nekoliko zemlje na Donavi. — Rumunsko hoče nekda posnemati Grška, kder hoče skleniti skupčino, da mora Grška precej oborožiti 40.000 mož in izkoristiti ugoden moment, da osvobodi še one Grke, ki zdihujejo še pod turškim jarmom. Da Grška ne bode od

daleč gledala, svedoči tudi pismo, katero je pisala grška kraljica grškemu patrijotičnemu društvu. V tem pismu zagotavlja kraljica, da bi ji bilo ljubše, ko bi njen sin služil v ruski vojski kot navadni vojak, nego da bi postal kralj grški, če Grška ne pojde na pomoč Slovanom. Naše mnenje je, da obstoji zveza mej Srbijo, Rumunijo in Grško, ker drugače Srbija ne bi bila riskirala vojske, in da Rumunija postopa po navsvetu Nemške, Grška pa po povelju Ruske. Vse torej kaže, da velevlasti resno mislijo na konečno rešitev in na razdelitev dedšine bolanega moža.

V Carigradu je vsaki dan večja zmešnjena; posebno pa so potrti turški ministri zaradi zaprtve Kleka od strani Avstrije, in Mišhad-paša se je nekda izrazil, da zdaj je za Turčijo zgubljena Bosna in Hercegovina. O bojišču smo poročali na prevej strani.

Razne vesti.

Vabilo k veselici, katero napravi Solkanska čitalnica dne 23. t. m. ob 6. uri zvečer na Mozetičevem vrtu s petjem, tombolo in umetnimi ognji. Pred veselico ob 3 urah popoldne bode govoril o vinoreji v šolskem posloppju gosp. Fr. Kuralt, učitelj kmet. šole v Gorici. K tej veselici in poduku o vinoreji prav vljudno vabi podpisani odbor vse svoje ude in radoljube, brez nobene ustoppine. Če bode slabo vreme se veselica odloži.

Odbor narod. čitalnice.

Tajnik pevskega društva „Slavec“ je dobil od prvega predsednika pevskega društva sv. Cecilije dr. Fr. Witt-a pismo, iz kojega našim bralcem podamo ta-le odlomek: ... „Pridite vendar in z Vami mnogo drugih gospodov k občemu zboru društva sv. Cecilije, ki bo od 28. do 31. avgusta v Gradcu. Gotovo bo Vam in še marsikom zasijala nova luč (glede cerkv. petja), slišali boste reči, o kterih morda nikdar mislili niste.“

Barvarjem in čistilcem! Avstrijski konzulat v Corfu (grški otok) naznanja, da v onem mestu nij nobenega barvarja za židano robo in tudi nobenega čistilca za madeže. — Tak človek, ki dobro razumi eno ali drugo rokodelstvo, si v tem mestu lahko mnogo denara napravi. — Kečor bi hotel iti v Corfu, lenko kaj več izve pri goriški trgovski zbornici. —

Za Lavričev spominek so nadalje darovali: V Rihenbergu: g. Ambrož Poniz 1 gl.; g. Iv. Ličen 2 gl.; g. Sigismund Furlani 1 gl.; g. Franjo Tomšič 1 gl.; g. Gregorič 2 gl.; g. Ivan Furlani 1 gl.; g. Josef Kodrič 1 gl.; gospa Adela pl. Pregl 1 gl.; g. Anton Lisjak 1 gl.; skupaj 11 gl.

Udje akademičnega društva „Slovenija“ na Dunaji 28 gl. 44 kr. Prenesek iz 27 št. 680 gl. 20 kr. Skupaj 719 gl. 64 sold.

Detomor. Dekla, ki je služila pri mostu v Gorici, prišla je denes rano v Gorico in se podala v II. nadstropje Bukovec-ove hiše; tam je šla na stranišče in je tam porodila dete, katero je vrgla v luknjo. — Na dvorišču je delal hlapec, ki je slišal jokanje v kanalu stranišča; menil je s konca, da je kedro vrge v kanal mlada mačeta; popraševal je po hiši, kedro je to storil; ker pa so vsi trdili da v hiši nijmajo mladih maček, šel je hlapec sopet poslušat da se prepriča, odpre kanal in najde še živo jokajoče otroče katero je tako srečno padlo iz II. nadstopja, da si nij nič storilo in k sreči je bil tudi kanal skoro prazen, da se otroče nij zadušilo. Brezsrčna mati je mej tem pobegnila tiho iz hiše in letela proti solkanski cesti. Nekdo jo je videl in reč se je precej po mestu raznesla; šla jo je iskat policija, katero jo je našla za Seilerjevo vilo proti solkanski cesti, ter jo je v zaprti kočiji peljala v bolnišnico, kder bode toliko časa, da ozdravi in se potem prezeli v zapor. Otrok živi in je pri neki babici; krstili so ga precej in mogoče, da bo živel.

† **Franc Fegic** c. k. namestniški svetovalec umrl je te dni v Trstu. — Ranjki, jako zmoini in izobraženi uradnik in na them prijatelj in podpornik svojega naroda; je bil rojen blizo Ajdovščine, je študiral v Gorici in v Gradcu in stopil v državno službo v Gorici. Po tem je prišel v Istro, kder je služboval v večih krajih, v zadnje pa je bil glavar na Volovskem, od koder ga je še le pred 2. leti poklical namestnik k namestniji v Trst kot svetovalec. — Koder je ranjki služboval, povsod ga imajo v blagem spominu in so ga postovali kot pravičnega, blagodušnega moža in izvrstnega, vestnega uradnika.

Letina kaže na Goriškem še precej dobro: sena, pšenice, rži so ljudje pridelali prav dosti; le na Furlanskem je pšenica kvalitativno slabo obnesla se;

koruza povsod prav dobro kaže, in če ne pritisne avgusta meseca kaka velika suša, imeli jo bomo toliko in še več, kakor lani. — Le vina ne bode letos, posebno pa Vipavska stran obca prav malo, mej tem ko bo na Furlanskem srednja tergate, in tudi na Krasu in v Brdih ne bo tako slaba. — Sploh pa dohajajo tudi iz inostranskega še precej ugodna poročila o letini, vsled česar bodo žitne cene nižje postale. —

Porotna sodnija v Gorici bode sopet začela svoje delovanje 30. avgusta. Predsedoval bode sam predsednik tribunala, g. Sbiša. —

Zgorel je otrok 3. let v Kviškem. Igral se je se žveplenkami, katere so se vžgale in vnelo se je krilce deteta, katero je umrlo vsled opečin. —

Galeta bilo je letos tako malo na goriškem trgu, da uže več let ne tako malo; vsled tega je prišlo malo denara v deželo in ljudje se močno pritožujejo ker ne morejo plačati davkov in dolgov, ki so jih napravili čez zimo. — Vse galete je bilo letos komaj 8 del od lani, vsled česar nij bilo kaj poročati o našem trgu in o kupčij se svilo.

Slavčev odbor je sklenil v denasnji seji, da bode maša v Gorici in slovesnost v spominu ranjkega Doljaka v Solkanu dne 24. avgusta. V prihodnji številki se bode naznanilo, kje in kedaj bodo skupne vaje pevskih oddelkov.

Razpis stipendij po 40 gold. vajencem poduka o sirarstvu, kateri se bo pričel v sirmici v Polubinj in na planini Razor.

Od veleslavnega deželnega odbora so podeljene štiri stipendije, vsaka po 40 gld. mladencem, kateri želijo vdeležiti se poduka o sirarstvu in sirovem maslu, koji bo trajal šest mesecev, in sicer, en mesec na planini Razor in pet mesecev v sirmici v Polubinj. Podučeval bode vodja omenjenih sirmic.

Pogoji, pod katerimi se dele stipendije, so sledeči:

1. Vsak prosilec mora biti goriški deželan 18 in več let star, trdnega, zdravja in mora znati pisati, brati in računati.

2. Prosilec naj v svoji samoročno pisani prošnji omeni vse druge razloge, o katerih misli, da so mu na korist. Vse to naj izkaže s prilogami, in kar s temi dokazati ne more, naj županstvo na prošnji resnico potrdi, kakor tudi, da je prosilec samoročno pisal.

Dotične prošnje predlagajo se c. k. kmetijskemu društvu nemudoma.

3. Če vajenec pri izpitu na planini Razor čez 15 dni pokaže svojo zmožnost, podeli, se mu še le stipendija in nakaže prva svota.

C. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO
v Gorici 8. julija 1876.

Poslanice.

Nekrolog.

Antona Goljevšček-a najšli so zvečer 2. julija t. l. mrtvega na tleh pri Galatskem stolpu, nij ga več med nami.

Ko se je ta vest po našem mestu raznesla, učinila je občno osupjenost in posebno je presunila z resno žalostjo srca onih njegovih znancev in prijateljev, kateri so blazega moža bolje poznali.

Po vzroku tej naglej smrti se le domneva; pokriva ga še skrivnostno zagrinjalo.

Rojen je bil rajski v Kanalu leta 1845 od ubozih starišev. Spoznavši sicer šibkega, pa prebisnega fantička, sklenili so stariši poslati ga v šole v bližnjo Gorico. Tu so njegovi učitelji koj spoznali redko njegovo duševno nadarjenost in prorokovali so mu lepo prihodnost. Pa revščina njegovih roditeljev nij dojustila, da bi bil mogel več kakor tretjo realko izvršiti. Poprijel se je potem učiteljstva in postal je kmalo mladini priljubljen odgojitelj, svojim součiteljem pa vsem spoštovan kolega. V našem mestu je bil ud več društev, in po vseh teh družtvih je po svoji moči sodeloval. S petjem pečuje se je skrbel, da so tudi v neslovenskih družbah naše mile slovenske pesmi prepevali.

Goljevšček pa nij ostal le pri predmetih svojega poklica. Uril se je neutrudljivo tudi v družih vednostih. V malem času je govoril več jezikov, ne le materni slovenski, italjanski in nemški ampak tudi francozki, španjski in druge. Zadnje čase se je poprijel višje matekatike in naučil se jo je tako, da je moral vsakdo misliti, da je bil ta človek leta in leta na usenčilišču.

Spoznali so tudi koj njegove zmožnosti, in ko je bilo lansko leto mesto vodje avstro-ogerske šole v Carigradu izpraznjeno, podelili so ga njemu, akoravno so se za to mesto tudi taki oglašili, ki so imeli po spričevalih več študij izkazanih, nego on.

Težkega srca se je ločil lansko jesen od nas in še težje je pričakoval trenutek, ko bi se mogel vrniti med nas. Izraževal je to v pismih, katera je še zad-

nje dni meseca junija v Gorico pisal. Pa mesto njegovega prišla nam je žalostna novica, da ga ne bomo videli več na tem svetu. —

Anton Goljevšček počiva sedaj v tuji zemlji. daleč, daleč od svoje domovine, in nam nij še dano, da bi mu položili zadnjo cvetlico na gomilo večnega miru; ne ostaja nam družega kot želja-rahla mu zemljica — V spominu živel bode vedno med nami.

V Gorici, 13. julija 1876. Njegovi prijatelji.

Prve dni t. m. nehal je živeti v Carigradu Anton Goljevšček iz Kanala v 30. letu. Komaj dovršil je pripravnišče, se je uže odlikoval po nenavadnih zmožnostih kakor odgojitelj mladine najprej v Cervinjanu, potem na goriški c. k. vadnici in naposled kakor vodja avstrijske šole v Carigradu, za katero mesto bi ga bil lahko marsikdo zavidal in ki je delalo čast ranjke mu, njegovi goriški domovini.

Bil je dober in zvest sin in brat ter odkritosrčen, ne samopriden prijatelj in ponižen človek, ljubljen in spoštovan od vseh, ki so ga poznali in z njim občevali.

Kakor zmožen in strasten muzik bil je družabnik in pevovodja goriškega pevskega društva več let in je zapustil najlepši in vednotrajni spomin. Naj se tolažijo njegovi sorodniki in prijatelji s tem, da pomilovani ranjki je pustil o sebi najlepši spomin in spoštovanje v srcih vseh onih, ki so ga le poznali in z njim občevali in imeli priliko v njema občudovati nenavadne lepe duševne lastnosti in čednosti. — Mir njegovi duši, čast njegovemu spominu.

Te besede, katere nam nareka prava ljubezen, posvetujemo, dragi Anton, tvojemu spominu kot izraz istinitih čutov.

Goriško pevsko društvo
Gorica, 14. julija 1876.

Št. 386.

Razpis učiteljskih služeb.

V šolskem okraji goriške okolice razpisuje se s tem:

- službi nadučiteljev v šolskih občinah II. vrste v Ajdovščini, in v Rihenbergu;
- službe učiteljic v šolskih občinah II. vrste v Černičah, v Ajdovščini in v Rihenbergu, pa v šolskih občinah III. vrste v Solkanu in v Kamenjah;
- službe učiteljev enorazrednic v šolskih občinah III. vrste v Pervačini, na Vogerskem in v St. Eerjanu.

Dohodki so: za službi pod a) letne plače gl. 500 in opravilne doklade gl. 100 pod b) letne plače gl. 400 oziroma gl. 320, pod c) letne plače gl. 400. Plačila se povikšujejo po §. 30. dež. š. postave 10. marcija 1870.

Po §. 33. dež. šols. postave 10. marcija 1870 in po §. 34. deželne šol. postave 16. oktobra 1875. je se sleherno službo združeno stanovanje v naravi ali dotična odškodnina.

Prosilci naj vložijo prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja najdalje do 26. avgusta t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem okraji, naj vložijo prošnje po njem predstavljenih š. oblastih.

C. KR. OKRAJNI ŠOLSKI SVET
v Gorici 12. julija 1876.

Prodaja koksa.

Podpisana tovarna priporoča p. n. občinstvu koks I. vrste popolnoma čist, iz angleškega premoga — po sledečih cenah:

pri odkupu pod 500 kilogr.	po f. 2.30	vsacih 100 kilogr.
to je	„ „	1.28 dunajskih cent.
pri odkupu nad 500 kilogr.	po f. 2.20	vsacih 100 kilogr.
to je	„ „	1.23 dunajskih cent.

Goriška plinarnica.

Pri Dunajski razstavi l. 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov se skupno teže 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Dunaji in razstavljenih.

Ces. kralj.

dvorna livarna za zvonove in metale

Ignacija Hilzerja & sinov

v Dunajskem Novem mestu

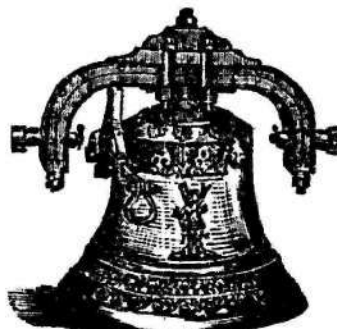
(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt).

se priporoča za naročevanje zvonov vsake teže in vsakega glasa

ter tudi za vsake Za prej odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poročstvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarni iz lesa ali železja po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker teko po zobcih na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepši pojo.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so v-godni pogoji.

Kar ta liv. obstoji, 33 l., je vlija 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 c.

izdelké iz vlitiga metala. Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonenji vsi lepo vjemajo in kembli drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku eu sam človek v kakih urah po zeló priprosti napravi brez vseh stroškov tako vrediti more, da zvonovi enako, hitreje ali bolj počasi tekó. Ta naprava se da posebno v-godno napraviti pri jarnih iz železa skovanih, ki tekó na okroglih zobéh po lastni c. k. izključljivo priv. iznajdbi.